

Силабус
освітнього компоненту ОК 1.01
(умовне позначення ОК в освітній програмі (ОП))

Українська мова (за професійним спрямуванням)

Назва дисципліни:	Українська мова (за професійним спрямуванням)
Рівень вищої освіти:	початковий (короткий цикл)
Галузь знань:	19 Архітектура та будівництво
Спеціальність:	193 Геодезія та землеустрій
Освітньо-професійна програма:	Геодезія та землеустрій
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=2249
Рік навчання:	1
Семестр:	1 (осінній)
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	іспит
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра українознавства
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Книшенко Наталія Петрівна, к.ф.н., доцент кафедри українознавства
Контактний т-н:	707-37-51(кафедра українознавства)
E-mail:	E-mail викладача: knishenko@meta.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування системи знань про норми сучасної літературної мови як основи культури усного й писемного ділового мовлення фахівців, набуття практичних навичок використання в мовленні наукової та фахової термінології, вироблення вмінь створювати та відтворювати усні й писемні мовленнєві жанри професійного спілкування.

Предмет: лексичні, граматичні, морфологічні та синтаксичні норми фахового українського мовлення.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:
студент повинен знати:

- найважливіші норми сучасної української літературної мови;

- місце та роль офіційно-ділового та наукового стилів у системі професійного спілкування;
- особливості усної та писемної форм ділового мовлення та мовні засоби, що забезпечують їх реалізацію;
- особливості утворення та перекладання фахової термінології;
- правила створення усних і писемних жанрів професійного мовлення;
- принципи перекладу і редагування професійних текстів;
- етикетні норми професійного спілкування;

студент повинен уміти:

- вільно оперувати лексику сучасної української літературної мови;
- грамотно використовувати спеціальну лексику, термінологію за фахом;
- володіти орфографічними, граматичними та стилістичними нормами сучасної української літературної мови, що передбачені програмою дисципліни;
- створювати мовні жанри усного й писемного професійного спілкування;
- перекладати й редагувати тексти професійного спрямування;
- ефективно користуватися мовними та стилістичними нормами усної форми професійного мовлення;
- користуватися лексикографічними працями й нормативними документами, що відповідають напряму обраного фаху;
- володіти правилами етикету професійного спілкування.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення шкільного курсу української мови, української літератури, історії України, культурології, правознавства.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність працювати як самотійно, так і в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК10. Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

РН01. Вільно спілкуватися в усній та письмовій формах державною та іноземною мовами з питань професійної діяльності.

РН02. Доносити до фахівців і нефахівців власне розуміння, знання, судження, досвід, зокрема у сфері професійної діяльності.

PH15. Організувати та здійснювати нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності, оформлювати результати робіт, готувати звіти.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	2	3	4
1	ПР Державна мова України: система норм і стилів	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 1. Вимоги до змісту та розташування реквізитів документів	2	–
2	ПР Основні вимоги до укладання ділових паперів	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 2. Книжні слова в текстах фахових документів	2	–
3	ПР Документи щодо особового складу і довідково-інформаційні документи	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 3. Іншомовні слова в текстах фахових документів	2	–
4	ПР Обліково-фінансові та господарсько-договірні документи	2	–
	СР. Вивчення матеріалу теми 4. Зв'язок числівника з іменником	2	–
5	ПР Організаційно-розпорядчі документи	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 5. Паралінгвістичні засоби у спілкуванні із закордонними партнерами	2	–
6	ПР Лексичні та синтаксичні особливості офіційно-ділового стилю фахової документації	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 6. Паралінгвістичні засоби у спілкуванні із закордонними партнерами	2	–
7	ПР Граматичні особливості частин мови у ділових паперах	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 7. Мовні засоби для реалізації наукової діяльності студента	2	–
8	ПР Усна фахова комунікація: різновиди й особливості, атрибути	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 8. Мовні засоби для реалізації наукової діяльності студента	2	–
9	ПР Галузева прес-конференція	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 9. Укладання термінологічного мінісловника для дорожньо-будівельної галузі	2	–
10	ПР Організація професійного спілкування. Культура усного ділового спілкування: загальні риси	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 10. Укладання термінологічного мінісловника для дорожньо-будівельної галузі	2	–
11	ПР Науково-дослідницька діяльність студента: форми і види	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 11. Укладання термінологічного мінісловника для дорожньо-будівельної галузі	2	–
12	ПР Проведення науково-практичної конференції «Сучасні проблеми українського термінознавства»	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 12. Укладання термінологічного мінісловника для дорожньо-будівельної галузі	2	–
13	ПР Система основних понять термінознавства	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 13. Укладання термінологічного мінісловника для дорожньо-будівельної галузі	1	–

14	ПР Основні способи термінотворення	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 14. Характеристика основних термінологічних словників дорожньо-будівельної галузі	1	–
15	ПР Лексико-семантичні процеси в українській дорожньо-будівельній термінології	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 15. Характеристика основних термінологічних словників дорожньо-будівельної галузі	1	–
16	ПР Підсумкова контрольна робота навчальної дисципліни за заняттями № 11-15	2	–
	СР Вивчення матеріалу теми 16. Види технічного перекладу	1	–
Разом	ПР	32	–
	СР	28	–
	ІСПИТ	30	–

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності):

1. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.
2. Словники у професійному мовленні.
3. Риторика й мистецтво презентації.
4. Оформлення бібліографії та покликань. Науковий етикет.
5. Дискусія як форма обговорення професійних проблем.

Методи навчання:

практичний метод (практичні заняття);

наочний метод (метод демонстрацій);

робота з навчально-методичною літературою;

відео-метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

самостійна робота.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання практичних робіт.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури,

аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;
- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 36 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 36 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену.

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$PK^{екз} = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E,$$

де $PK^{екз}$ – підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є екзамен;

$K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

E - оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою).

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання екзамену.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;

- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;

- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів

- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;

- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів

- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;

- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79	Добре	Зараховано	C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66	Задовільно	Зараховано	E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- засоби організації дистанційного навчання базуються на Інтернет-технологіях: електронна пошта, відеоконференції, чати, форуми, веб-сайти, онлайн-бібліотеки, файли розсилок;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85.1-02.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ»

https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).

- у разі виявлення факту плагиату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час он-лайн тестування.

Список рекомендованих джерел:

Базова література

1. Галузинська Л.І. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник / Л.І. Галузинська, Н.В. Науменко, В.О. Колосюк. К. : Знання, 2008. 430 с.
2. Зубков М.Г. Сучасна українська ділова мова: підручник / М.Г.Зубкова. Х.: СПДФО Співакт. 2006. 448 с.
3. Книшенко Н.П. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів дорожньо-будівельного факультету / Н. П. Книшенко. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2010. 32 с.
4. Книшенко Н.П. Термінознавство: лінгвістичний опис української термінологічної системи дорожнього будівництва / Н. П. Книшенко. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2021. 140 с.
5. Ліпінська А.В. Науково-технічна термінологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / А.М. Ліпінська. За ред. акад. М.І. Жалдака. К.: Університет «Україна», 2007. 219 с.
6. Мацько Л.І. Культура української фахової мови : навчальний посібник / Л.І. Мацько, Л.В. Кравець. К. : Академія, 2007. 359 с.
7. Нікуліна Н.В. Зошит-конспект з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (III розділ) (для студентів дорожньо-будівельного факультету) / Н.В. Нікуліна, Н.П. Книшенко. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2016. 120 с.
8. Нікуліна Н.В. Зошит-конспект з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» / Н.В. Нікуліна, Н.П. Книшенко. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2020. 192 с.
9. Нікуліна Н.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» / Нікуліна Н.В., Книшенко Н.П. Харків: ХНАДУ, 2014. 104 с.

Допоміжна література

1. Книшенко Н.П. Тлумачний словник вузькогалузевих термінів дорожнього будівництва: довідково-навчальне видання / Н.П. Книшенко. ХНАДУ. Х., 2013. 300 с.
2. Нікуліна Н.В. Словник скорочень основних термінів автомобілебудування та ремонту транспортних засобів / Н.В. Нікуліна. Харків: ХНАДУ, 2004. 35 с.
3. Нікуліна Н.В. Словник транспортних чужомовних запозичень / Н.В. Нікуліна. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2010. 420 с.

Інформаційні ресурси

1. Довідник з української мови [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.javot.net/mova/stil/>
2. Електронна Енциклопедія [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]:

<http://www.hohlopedia.org.ua/>

3. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/>

4. Лінгвістичний портал [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.mova.info/>

5. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>

6. Національна Академія Наук України Інститут філософії ім. Г. Сковороди [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.filosof.com.ua/>

7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] <http://www.nbuv.gov.ua/>

8. Портал української мови [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.pravila-uk-mova.at.ua/>

9. Словники он-лайн [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.rozum.org.ua/>

10. Українська мова [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.ukrajinskamova.org.ua/>

11. Український мовно-інформаційний фонд НАН України [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.ulif.org.ua/>

Розробник
силабусу навчальної дисципліни

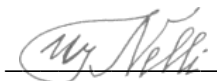
Наталія КНИШЕНКО

Гарант освітньо-професійної
програми

Євген ДОРОЖКО

Завідувач кафедри

Неля НІКУЛІНА